

II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

RAAD

BESCHIKKING VAN DE RAAD

van 26 november 1990

houdende vaststelling van een specifiek programma ter voorbereiding van de ontwikkeling van een operationeel EUROTRA-systeem

(90/664/EEG)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 130 Q, lid 2,

Gezien het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾,

In samenwerking met het Europese Parlement ⁽²⁾,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité ⁽³⁾,

Overwegende dat in artikel 130 K van het Verdrag is bepaald dat het kaderprogramma ten uitvoer wordt gelegd door middel van specifieke programma's die binnen elke actie worden ontwikkeld;

Overwegende dat de Raad bij Besluit 82/752/EEG ⁽⁴⁾, gewijzigd bij Besluit 86/591/EEG ⁽⁵⁾, een communautair onderzoek- en ontwikkelingsprogramma inzake een geavanceerd systeem voor automatische vertaling (EUROTRA) heeft goedgekeurd;

Overwegende dat de Raad bij Besluit 88/445/EEG ⁽⁶⁾ de overgang van het EUROTRA-programma naar de derde fase heeft goedgekeurd;

Overwegende dat de Raad bij Beschikking 89/410/EEG ⁽⁷⁾ een specifiek programma inzake de voltooiing van EUROTRA heeft vastgesteld;

Overwegende dat het na de vaststelling van Besluit 90/221/Euratom, EEG ⁽⁸⁾ betreffende het derde kaderprogramma van communautaire werkzaamheden op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling (1990-1994) noodzakelijk is de uitvoering van het tweede kaderprogramma (1987-1991), dat bij Besluit 87/516/Euratom, EEG ⁽⁹⁾ is vastgesteld, voort te zetten door middel van specifieke programma's waarin dat besluit voorziet, zoals de actie op het gebied van taalproblemen (punt 8.4), waartoe ook de voorbereiding van de ontwikkeling van een operationeel systeem voor automatische vertaling behoort;

Overwegende dat bij Besluit 82/752/EEG is bepaald dat bij de voltooiing van het EUROTRA-programma een prototype van een operationeel systeem beschikbaar moet zijn voor een beperkt gebied en voor een beperkt aantal tekstcategorieën en dat het in dat besluit vervatte werkprogramma voor de derde fase van het EUROTRA-programma voorziet in de voorbereiding van een voorstel voor de verdere ontwikkeling van het systeem;

Overwegende dat dit programma zou dienen te leiden tot de verwezenlijking van een wetenschappelijk prototype van hoog niveau op het gebied van de automatische vertaling;

Overwegende dat er dank zij het EUROTRA-programma aanzienlijke vorderingen zijn gemaakt op het gebied van taalkundig onderzoek, en dat dit programma de eerste stap is naar de ontwikkeling van een operationeel systeem voor automatische vertaling en dat de negen officiële talen van de Gemeenschap daar voordeel bij hebben;

Overwegende dat wordt verwacht dat het programma in belangrijke mate zal bijdragen tot de economische en sociale samenhang van de Gemeenschap en de voordelen

⁽¹⁾ PB nr. C 7 van 12. 1. 1990, blz. 7.

⁽²⁾ PB nr. C 175 van 16. 7. 1990, blz. 129, en besluit van 24 oktober 1990 (nog niet verschenen in het Publikatieblad).

⁽³⁾ PB nr. C 168 van 10. 7. 1990, blz. 12.

⁽⁴⁾ PB nr. L 317 van 13. 11. 1982, blz. 19.

⁽⁵⁾ PB nr. L 341 van 4. 12. 1986, blz. 39.

⁽⁶⁾ PB nr. L 222 van 12. 8. 1988, blz. 1.

⁽⁷⁾ PB nr. L 200 van 13. 7. 1989, blz. 15.

⁽⁸⁾ PB nr. L 117 van 8. 5. 1990, blz. 28.

⁽⁹⁾ PB nr. L 302 van 24. 10. 1987, blz. 1.

van de veelaligheid en de culturele verscheidenheid in de Gemeenschap zal doen samengaan met de verwezenlijking van de interne markt;

Overwegende dat de Gemeenschap, de Lid-Staten en het Europese bedrijfsleven zich extra zullen moeten inzetten om dit doel te bereiken;

Overwegende dat het Comité voor wetenschappelijk en technisch onderzoek (CREST) geraadpleegd is,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING VASTGESTELD:

Artikel 1

Er wordt een specifiek programma voor onderzoek en technologische ontwikkeling ter voorbereiding van de ontwikkeling van een operationeel EUROTRA-systeem, zoals omschreven in bijlage I, vastgesteld voor een tijdvak van twee jaar, dat ingaat op 26 november 1990.

Artikel 2

1. Het bedrag dat noodzakelijk wordt geacht voor de uitvoering van het programma belooft 10 miljoen ecu, met inbegrip van de uitgaven voor een personeelsbestand van vijf tijdelijke medewerkers.

2. In bijlage II is een indicatieve verdeling van de middelen opgenomen.

Artikel 3

Bijlage II bevat de nadere regels voor de tenuitvoerlegging van het programma en de percentages van de financiële deelneming van de Gemeenschap.

Artikel 4

1. In het eerste kwartaal van 1993 worden in opdracht van de Commissie de resultaten geëvalueerd door een panel van onafhankelijke deskundigen; de Commissie zendt het verslag van het panel en haar commentaar daarop toe aan het Europese Parlement en de Raad.

2. Dit verslag wordt opgesteld met inachtneming van de doelstellingen van bijlage I en overeenkomstig artikel 2, lid 2, van Besluit 87/516/Euratom, EEG.

Artikel 5

1. De Commissie is verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma. Zij wordt bijgestaan door een raadgevend comité hierna „het Comité” genoemd, bestaande uit vertegenwoordigers van de Lid-Staten en voorgezeten door de vertegenwoordiger van de Commissie.

2. In de door de Commissie gesloten contracten worden de rechten en verplichtingen van iedere partij vastgesteld, met name de regeling voor verspreiding, bescherming en exploitatie van de onderzoekresultaten.

Artikel 6

1. De Commissievertegenwoordiger legt het Comité een ontwerp voor van de te nemen maatregelen. Het

Comité brengt binnen een termijn die de voorzitter kan vaststellen naar gelang van de urgentie van de materie advies uit over dit ontwerp, zo nodig door middel van een stemming.

2. Het advies wordt in de notulen opgenomen; voorts heeft iedere Lid-Staat het recht te verzoeken dat zijn standpunt in de notulen wordt opgenomen.

3. De Commissie houdt zoveel mogelijk rekening met het door het Comité uitgebrachte advies. Zij brengt het Comité op de hoogte van de wijze waarop zij rekening heeft gehouden met zijn advies.

Artikel 7

De procedure van artikel 6 is in het bijzonder van toepassing op:

- de inhoud van de uitnodiging tot het doen van voorstellen;
- de beoordeling van de voorgestelde projecten en het geraamde bedrag van het aandeel van de Gemeenschap daarin;
- afwijkingen van de algemene regels met betrekking tot de bijdrage van de Gemeenschap, als weergegeven in bijlage II;
- de deelneming aan een project door organisaties en ondernemingen die niet tot de Gemeenschap behoren, als bedoeld in artikel 8;
- een aanpassing van de in bijlage II weergegeven indicatieve verdeling van middelen;
- de maatregelen voor de evaluatie van het programma;
- de regelingen voor verspreiding, bescherming en toepassing van de resultaten van het in het kader van het programma verrichte onderzoek.

Artikel 8

1. Wanneer tussen de Europese Gemeenschappen en Europese derde landen kaderovereenkomsten inzake wetenschappelijke en technische samenwerking zijn gesloten, kunnen de in die landen gevestigde organisaties en ondernemingen, op basis van het criterium van wederzijds voordeel, deelnemen aan in het kader van dit programma opgezette projecten.

2. De communautaire financiering van het programma mag niet ten goede komen aan buiten de Gemeenschap gevestigde contractanten die deelnemen aan een project in het kader van dit programma. De contractant moet bijdragen in de algemene beheerskosten.

Artikel 9

Deze beschikking is gericht tot de Lid-Staten.

Gedaan te Brussel, 26 november 1990.

Voor de Raad

De Voorzitter

C. DONAT CATTIN

BIJLAGE I**1. DOELSTELLINGEN, EVALUATIE EN INHOUD VAN HET PROGRAMMA****1.1. Algemene doelstellingen**

Dit programma vormt de eerste stap naar de ontwikkeling van een operationeel geavanceerd systeem van automatische vertaling dat geschikt is voor alle officiële talen van de Gemeenschap. De specifieke doelstellingen van het programma zijn :

a) *Het scheppen van voorwaarden voor de overgang naar een operationeel systeem*

- implementatie van een geschikte ontwikkelings-, proef- en onderzoekomgeving voor de ondersteuning van grootschalige systemen ;
- uitbreiding van het taalkundige bereik en toetsing op grote schaal van de analyse- en synthesemodules voor alle EUROTRA-talen ;
- vaststelling van gemeenschappelijke methodes voor ontwikkelingen op grote schaal ten behoeve van computervertaling en andere toepassingen in verband met natuurlijke taal ;
- experimentering met en evaluatie van relaisoverbrenging via een interface-structuur ;
- onderzoek, uitvoering van een prototype en beoordeling van nieuwe taalkundige modellen met het oog op de verbetering van de intertaligheid van de interface-structuur en op de beperking van overgeneratie ;
- onderzoek, uitvoering van een prototype en evaluatie van methoden ten behoeve van domein- en tekstspecifieke kennis voor vertaling en andere toepassingen.

b) *Bevordering van lexicografische en terminologische werkzaamheden*

- vaststelling van gemeenschappelijke methodes en hulpmiddelen voor de integratie van bestaande lexicale en terminologische verzamelingen ;
- medewerking aan de definitie van internationale tekst-, lexicale en terminologische normen ;
- nauwe samenwerking met de onderzoekinstellingen in de Lid-Staten ten einde het lexicale en terminologische materiaal te harmoniseren en de bestaande systemen compatibel te maken.

c) *Opleiding en samenwerkingsprojecten*

- opleiding van onderzoekers en deskundigen door middel van een beurzensysteem ;
- opzetten van, experimentering met en beoordeling van samenwerkingsprojecten tussen onderzoekinstellingen en het bedrijfsleven.

1.2. Beoordeling

Na afloop van het programma worden de resultaten aan de hand van deze doelstellingen door onafhankelijke deskundigen beoordeeld.

2. PRIORITAIRE ACTIELIJNEN EN WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNISCHE INHOUD**2.1. Systeemontwikkelings-, proef- en onderzoekomgeving**

Op basis van de kritische beoordeling van de werking van het prototype en de specificaties die tegen eind juni 1990 beschikbaar zullen zijn, zal de Europese programmatuurindustrie worden belast met de volledige implementatie van een systeemontwikkelings-, proef- en onderzoekomgeving.

Deze omgeving moet beschikken over :

- een doeltreffend en gebruikersvriendelijk formalisme voor de beschrijving van taalkundige feiten (voor het coderen van woordenboeken en grammatica's) ;
- een specifiek gegevensbeheerssysteem voor het opstellen en het bijwerken van uitgebreide woordenboeken en grammatica's met speciale gebruikersdiensten voor het toevoegen, controleren en wijzigen van de taalkundige gegevens ;
- een doeltreffende regelvertolker die geschikt is voor uitgebreide woordenboeken, grammatica's en teksten ;
- een reeks proefhulpmiddelen, met name gericht op interactieve run-time beproeving en correctie van woordenboeken en grammatica's.

Bij de systeemontwikkelingsomgeving moet vooral aandacht worden besteed aan de modulariteit met het oog op het gebruik van de taalkundige hulpmiddelen voor computertoepassingen. De diverse modules moeten op verschillende wijzen onderling kunnen worden gecombineerd en moeten met externe toepassingen verbonden kunnen worden.

2.2. Taalspecifiek onderzoek- en ontwikkelingswerk

2.2.1. *Aanpassing en uitbreiding van de bestaande implementaties*

Voor alle negen talen zullen de door middel van het EUROTRA-programma tot stand gebrachte analyse- en synthesesmodules met het oog op algemeenheid en met inachtneming van de kenmerken van het herziene formalisme worden aangepast.

Op basis van deze aangepaste implementaties zal het grammaticale bereik geleidelijk worden uitgebreid tot meer soorten teksten en onderwerpen. Het ligt niet in de bedoeling om in deze fase op grote schaal lexicale en terminologische ontwikkelingswerkzaamheden uit te voeren in afwachting van het resultaat van het onderzoek betreffende het computergebruik van lexicale en terminologische hulpmiddelen (zie punt 2.3).

2.2.2. *Relaisoverbrenging*

Op basis van onderzoek en experimenten moet worden bepaald of deze methode haalbaar is en welke de optimale implementatiestrategie is.

2.3. Algemeen taalkundig onderzoek

Deze actielijn heeft ten doel de taalkundige prestaties van het systeem en de kwaliteit van de vertaling geleidelijk te verbeteren. Zij omvat drie hoofdpunten :

- algemeen taalkundig onderzoek ter bevordering van de intertaligheid van de interface-structuur en ter beperking van overgeneratie ;
- toepassing van onderwerpspecifieke kennis (terminologieën, classificaties, paradigmatische relaties, domeinmodellen, kennisbanken, enz.) ;
- invoering van tekst- en onderwerpspecifieke beperkingen ter vermindering van overgeneratie.

Tijdens dit programma zal zeker enige vooruitgang worden geboekt, maar voor de toekomst zijn grotere inspanningen vereist.

2.4. Onderzoek naar geavanceerde systeemarchitecturen

Om innovatiemogelijkheden te creëren en de snelle vooruitgang op het gebied van apparatuur- en programmatuurtechnologieën bij te houden, is permanent onderzoek vereist naar vernieuwing van formalisme en programmatuur- en apparatuurarchitecturen. Dit onderzoek zal in een aantal gevallen leiden tot de uitvoering van experimenten en prototypes (bij voorbeeld parallele systeemarchitecturen).

2.5. Computergebruik van lexicale en terminologische middelen

De bijzonderheden betreffende deze actielijn zullen worden bepaald aan de hand van in 1990 uit te voeren projectdefinitiestudies.

Zij zal naar verwachting uit de volgende twee hoofdonderdelen bestaan :

- ontwikkeling van methodes en hulpmiddelen voor de conversie van de geformaliseerde elementen van bestaande woordenboeken die meestal betrekking hebben op orthografische, fonologische, morfologische en syntactische informatie ;
- onderzoek naar het gebruik van de niet-geformaliseerde elementen van woordenboeken die meestal betrekking hebben op onderwerpclassificatie, tekstsoorten, definities en voorbeelden of citaten. Dit vergt geavanceerd onderzoek waarvan het resultaat momenteel niet voorspelbaar is.

2.6. Tekst-, lexicale en terminologische normen

Deze actie hangt nauw samen met het toekomstige computergebruik van lexicale hulpmiddelen. De Commissie zal internationale activiteiten op dit gebied steunen en bevorderen en wel in nauwe samenwerking met beroepsorganisaties en nationale en internationale normalisatieinstituten.

2.7. Onderwijs en opleiding

Er zal een aantal onderzoekbeurzen aan postuniversitairen worden verleend zodat zij kunnen deelnemen aan onderzoek- en ontwikkelingswerk met betrekking tot de bovengenoemde projecten.

BIJLAGE II

UITVOERING VAN HET PROGRAMMA, PERCENTAGES VAN DE FINANCIËLE DEELNEMING VAN DE GEMEENSCHAP EN INDICATIEVE VERDELING VAN DE MIDDELEN

1. UITVOERINGSREGELINGEN

Deze actielijnen hebben verschillende doelstellingen en vereisen dan ook verschillende organisatorische, contractuele en financiële regelingen.

Deelname is mogelijk voor in de Gemeenschap gevestigde universiteiten, onderzoekinstellingen, bedrijven, ook uit het midden- en kleinbedrijf, particulieren, of een combinatie daarvan.

1.1. Dienstverleningscontracten

De implementatie van de systeemontwikkelings-, proef- en onderzoekomgeving (actielijn 1.2) die alle deelnemende partijen van eenzelfde reeks hulpmiddelen zal voorzien, zal door middel van aanbestedingen aan industriële contractanten worden toevertrouwd. Dit onderdeel zal geheel uit de communautaire begroting worden gefinancierd.

1.2. Nationale onderzoekteams

De werkzaamheden betreffende de verschillende talen (actielijn 2.2) zullen worden uitgevoerd door nationale onderzoekteams in de Lid-Staten en zullen door de Gemeenschap en de Lid-Staten gezamenlijk worden gefinancierd.

1.3. Onderzoekprojecten voor gezamenlijke rekening

Het algemeen taalkundig onderzoek (actielijn 2.3), het O & O naar geavanceerde systeemarchitecturen (actielijn 2.4) en naar het computergebruik van lexica en terminologische hulpmiddelen (actielijn 2.5) zullen door middel van samenwerkingsprojecten worden uitgevoerd door ondernemingen, onderzoekinstellingen en EUROTRA-groepen. De specifieke projecten en contractanten zullen worden geselecteerd op basis van een uitnodiging tot het indienen van voorstellen. De communautaire bijdrage voor deze projecten bedraagt normaliter 50 %.

De contractanten voor onderzoekprojecten voor gezamenlijke rekening worden als regel gegund na een selectieprocedure op basis van in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* bekendgemaakte uitnodigingen tot inschrijving.

In het geval van contractanten voor gezamenlijke rekening is de bijdrage van de Gemeenschap in het algemeen ten hoogste 50 % van de totale kosten, doch dit percentage kan worden gewijzigd naar gelang van de aard en het stadium van het onderzoek. Daarnaast kunnen universiteiten en onderzoekinstellingen, voor elk project dat zij in het kader van dit programma uitvoeren, kiezen of de Gemeenschap 50 % van de totale kosten of 100 % van de extra marginale kosten draagt.

1.4. Beurzen

Beurzen worden verstrekt aan gekwalificeerde postuniversitairen.

1.5. Subsidies

Voor actielijn 2.6 zal de Commissie subsidies verstrekken aan beroepsorganisaties en normalisatie-instituten.

2. INDICATIEVE VERDELING VAN DE MIDDELEN

Het bedrag van 10 miljoen ecu dat voor de uitvoering van het programma noodzakelijk wordt geacht, wordt indicatief als volgt onderverdeeld (in 1 000 ecu):

a) Systeemontwikkelingsomgeving	2 000
b) Bijdrage van de Gemeenschap voor de nationale onderzoekteams	4 000
c) Onderzoekprojecten voor gezamenlijke rekening	3 000
d) Opleiding, subsidies, evaluatie	1 000
Totaal	<u>10 000</u>